

novelt föl a magyar irodalomnak, minőt azelőtt enciklopedikus lap soha. Előfizetői száma midjárt az első években az 5—7000-et felülmúlta, s e szám később is inkább növekedett, mint apadt. S ezt leginkább Pákh szellemének és tapintatának köszönhetni. Megvetette az eddigi néplapok affektált népies hangját, s a világosságban, egyszerűség és kellemben kereste a hatást. Az ismeretek terjesztését, a nemzeti érzés ápolását tűzte feladatául, lépcsőként emelve közönségét tartalom- és formában. Maga keveset dolgo-

storozója volt a szájas hazafiságnak, soha sem sülyedhetett oda, hogy a nép ámitójává legyen, bár e szerepet nálunk még a jeles írók sem szokták megvetni. Az elnyomatás szomorú korszakában leginkább a politikai tények tárgyilagossá csoportosítása- és magyarázatára szorított, igyekezett a népben ébren tartani a nemzeti szellemet s áldozatkészségre lelkesíteni a hazafiság oltárán. Később a pártok küzdelmei között is megtartott bizonyos tárgyilagosságot, józan mérsékletet, s lapja a néplapok közt mind-

humor geniusza nem hagyta el kedvencz gyermekét. Ott lebegett fölötté és szárnyával fedezte. Törhetlenné edzette lelkét s vidám mosolyba olvasztotta könyeit. Nem engedte elzordonulni kedélyét, kiapadni az annyi nemes érzés forrását. Ott ült beteg ágyánál, elkísérte a szerkesztői asztal gondoljához, társaságba vezette, fel-felmutatva az élet hiu küzdelmeit, elringatta fájdalmát s a lemondás erejét s a megnyugvás vigaszát lehelte szívébe. Az író humorista rég megholt Pákhban, de a beszélő humorista foly-

Toursból kivonuló franc-tireur csapat.

zott lapjába, mindig névtelenül s leginkább olyant, mire más nem vállalkozott, de bizonyos tekintetben ő írta lapja nagy részét. Számos író és nem író cikkét dolgozta át a lap székségeihez alkalmazva, s nem egy írónak adott tárgyat és munkát, s mennyi mindent javított egész a legkisebb újdonságig. Mindenütt meglátszott keze nyoma, életető szelleme. S míg a „Vasárnapi Ujság“ az irodalom érdekeit ily kitűnően szolgálta, addig politikai melléklapja a legjótékonyabban hatott a nép politikai szelleme fejlesztésére. Ki egykor gunyolta a phrasisták uralmát s

végig az egyetlen maradt, mely többre becsülte a népet, mintsem pusztán politikai eszköznek tekintse és hizelegjen gyöngeségeinek. Tizenkét évig szerkesztette e két testvér-lapot, sőt 1863-ban a „Magyar Sajtó“ szerkesztését is elvállalta. A legfáradhatlanabb magyar szerkesztő egy beteg ember volt, s a ki a közszellemet ébreszteni, a csüggedőkbe reményt önteni igyekezett, maga felől már rég nem táplált semmi reményt. Folyvást és mindig betegséggel küzdött. Munkából és szenvedésből, szerkesztésből s a maga orvoslataból állott egész élete. De a

vást élt, kivel író humoristáink nem mindig állottak volna ki a versenyt. A magyar társadalom, politika, irodalom mozgalmairól, s a napi eseményekről senki sem beszélt több humorral, mint ő, ha a társalgásba bele lépett. A vendéglőben vagy kávéházban az asztalt, hol ő ült, mindig hallgatók vették körül s a társaság, melyben megjelent, kénytelen volt felvidulni. Humoros megjegyzései, élezei szájról szájról jártak a városban, s nem egyszer használták föl egyik vagy másik lapban. Még halála előtt egy pár héttel is vidáman vett részt az Akadémia és Kisfa-

ludytársaság üléseiben, s midőn leverte is a betegség, régi humorával fogadta beteg ágya körül barátait. De halála előtt néhány nappal elkomorodott s így szólott egyik barátjához: „Oh ez már nem tréfa, érzem, hogy meghalok, nem baj, úgy sem sokat ért egész életem!“ Ez volt az első és utolsó keserűbb panasz, mely ellebbent ajkairól.

Oh derék férfiú, te valóban sokat szenvedtél, de életed sokat, igen sokat ért nekünk, kik elvesztettünk. Hősiesen harcoltad végig pályádat, a szenvedés és türelem, a lemondás és áldozatkészség pályáját. A sir, mely szenvedéseidnek véget vetett, a legnemesebb szívu embert és író foga-datta ölébe. Emlékedet híven megőrzi a magyar nép, melynek szellemi érdekeiért oly híven s oly sikerrel küzdöttél s az elismerés koszorúja, melylyel ime sirkövedet övedzem, nem az enyém, barátodé, hanem a Magyar Tudományos Akadémiaé, melynek nevében szölköttem.

Egy sirkőfaragó műhelyében.

Hawthorne Nathaniel beszéle.
(Vége.)

Vizsgálódásaim és tapasztalataim arra a meggyőződésre vezettek, és ebben Wigglesworth ur is megerősített, hogy a férjek sokkal hűbben gondoskodnak elhalt ne-jeknek emlék állításáról, mint az övegynők fér-jeknek. Pedig nem voltam épen oly gonoszlelkű, hogy elhittem volna magammal, miszerint a nők a férfiaknál kevésbé volnának állhatatosságukról annyira meggyő-ződve, hogy arról még márványon is bizony-ságot merjenek tenni. Sokkal valószínűbb, hogy míg a férfiak elvesztett élettársaikat önmaguktól egészen különvált emlékek gyanánt képe-sek felfogni, addig a nők érzik és tudják, hogy az elköltözöttel, bárhova jutott is az saját lényök-nek is egy része tova szállott. A lélek a lélek-kelet tart; az élő por pedig rokonszenvez a sir porá-val; és az elhaltak neje, épen e rokonszenz erőváltánál fogva csak annál érzékenyeb-ben irtózik emlékeztetni a világot annak létezésére. A kötelék ugyan elég erős; nincs szüksége látható jelképre, és ámbár oldala mellett folyvást egy árny lebeg s keblét színetlenül egy fagyos kéz érinti, mindaz-által az élet s talán annak vágyai is, még mindig élénkek lehetnek benne és ujremények-kei biztathatják a boldogság iránt. És akkor, miért jelölne meg azt a sirt, melynek halál-szaga talán a második nászünnepe ly vánkosán is érezhető lenne? Oh nem! — inkább a környező földdel tegyük egyenlővé annak

zöld nyilatát, hogy mikor a nő ismét fölássá onnan eltemetett szívet, a hely még csak ne is látszódik többé sírnak. De mind e sok érzélgősködésem daczára is igen pompásan mulattam egy eseményen, melynek szemtanuja ugyan, fájdalom, én magam nem lehettem, de a melyet Wigglesworth ur kitűnő humorral tudott nekem elbeszélni. A városnak egyik előkelő asszonysága valakitől azt a tudósítást kapván, hogy férje a tengeren elpusztult, egy csinos márványlapot rendelt meg számára és mindennap eljött, hogy meglekintse barátom vésőjének előhaladó

— És aztán — kérdém tőle — hogy tudta neje kiállani ez örvedetes meglepetés megrázó hatását?

— Na — mondá az öreg, mélyebbre metszván egy halálfo vigyorgását, melyen épen akkor vésője dolgozott — én valóban sajnáltam a szegény nőt; — egyik legjobb márványdarabom volt, s azt is egy élő emberre kellett pazarolnom!

Egy csinos nő jött, kedves kis rózsabimbószzerű leánykájával sirkövet választani másik ikerleánykája számára, ki egy hónappal azelőtt halt el. A halott irányában tanusított

ézelmeik különböző természetű különös hatással volt rám; az anya nyugodt vala, fájdalomteljes lemondással vesztésének teljes tudatában; mintha kincse lett volna, mely nem volt mindig az övé, s most úgy kellett észrevennie, hogy azt el is lehet ragadni tőle. A kis leánynak ellenben, a mint látszott, fogalma sem volt arról, hogy voltaképen mi az a halál; gondolatai talán ismerték azt, de szíve bizonyára nem. Ugy tet-szék nekem, hogy ama benyomások és nyomok folytán, melyeket az elhunyt nővér hagyott az élve maradtoknak lelkében, érzelmei majdnem ugyanazok voltak, mintha most is karonfogva állna ott az elköltözöttel, a márványlapot nézegetve; egyszer-kétszer körül is nézett ragyogó mosolyával, mely azonban, midőn észrevéve, hogy testvér-mosolya örökrehalványult, csak-hamar zavarodottan borongóvá lön. Meglehet, hogy tudalma igazabbat mondott, mint itélő te-hetsége — s talán elhalt nővére most még köze-lebb állt hozzá, mint éle-tében. Az anya és leánya sokáig beszélgettek Wigglesworth uralral valami találó sirirat felől, s utoljára is egy hibás rim-ezetű közönséges versben állapodtak meg, mely számtalan sirkőre volt már fölírva. De midőn a siriratok verseinek el-koptatott és közönséges voltát neveltségessé tes-zsük, feledjük, hogy a fájdalom sokkal mélyeb-ben olvas azokban, mint mi tudnánk, s mélyebb és egészen ő reá találó értelmet lát abban, a mi oly halványnak és kifejezéstelennek tűnik föl előttünk, mig tőle nem hallottuk annak magyarázatát. A bánat újja teszi a siriratot, habár ugyan e szavakat ezer sirkő-ven olvastuk volna is.

— S mégis — mondám később Wigglesworth urnak — mégis csak jobbat vá-laszthattak volna ennél. Mig önk a tárgy fölött vitakoztak, legalább is egy tucszat egyszerű és természetes kifejezés lepett meg mind az anya, mind a leány ajkairól. Ezek valamelyikét bizonyára eredetibb

Pákh Albert síremléke a kerepesi-uti temetőben.

munkálkodását. Egy délután, mikor már a jó asszonyság s illetőleg a kőfaragó épen a közepe felé járt a sirirat diktálásával és kimet-szésével, melyet az elköltözött szellem maga is bizonyára nagy meglepődéssel olvasha-tott volna, hát egyszer csak ki lép be a mű-helybe? — ki más, mint épen az istenben boldogult maga, testestől és — no persze lelkestől is! Valahogy kihalászták a tenger-ből és most már ott állott előttök, még pedig olyan állapotban, a melyben bizony sem sirkőre, sem feliratra nem igen szokott szüksége lenni az embernek.

Egy ideig Brüsszelben tartózkodott, legújabb...

Francia fogoly, kiknek sikerült Zwittauból meg...

A fegyverrel játszás által már annyi...

Az örökös házából. Egy család közelebb...

Megboldogult unokám Petőfi Zoltán vég...

Szendrei Ignác. (Haldiosások.) Kisfaludy Liphay Sándor...

Ökolosányi Kálmán, hevesmegei aljegyző nov. 2-án Egerben...

(A csatáról) két nevezetesebb hír érke...

(Öngyilkosság.) Kolozsvárról írják: Uzoni...

(Haldiosások.) Mult vasárnap, november 6-án...

(Haldiosások.) Kisfaludy Liphay Sándor...

(Haldiosások.) Kisfaludy Liphay Sándor...

(Haldiosások.) Kisfaludy Liphay Sándor...

(Telentés.) Dr. Grossmann szem- és fül...

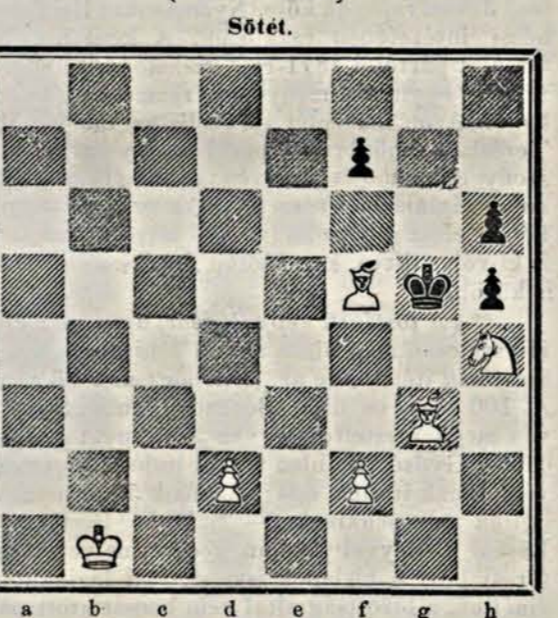
Nemzeti színház.

Péntek, nov. 4. „Nő uralom.“ Eredeti vígjáték 3 felv...

Szerkesztői mondanivaló.

Álmosd. S. S. Valóban nem látszik meg rajta, hogy...

SAKKJÁTÉK.

Világos indul s az ötödik lépésre mattot mond.

Az 567-ik számú feladvány megfejtése.

(Schumoff M.-tól Sz.-Pétervártól.) Világos. Sötét.

Melyesn fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József.

HETI-NAPTÁR.

Table with columns for dates (Hónapi-és hetinap), Catholic and Protestant calendars (Katholikus és protestans naptar), and Greek-Roman calendars (Görög-orosz naptar).

TARTALOM.

Páhi Albert síremléke (mellszobor). — Emlékeszéd Páhi Albert felett (képpel).

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós. (L. magyar-utca 21. sz.)

HIRDETÉSEK.

HOFFMANN A. karlsbadi porcellán-raktára PESTEN, bálvány-utca, Mocsonyi-féle házban...

SZOBA-ÜRSZÉKEK, vízrel légmentesen zárólva (egészen szagtalan) 1 darab ára 6 ft...

Kohn Philippe dícséretesen ismert óra-gyáros Dorottya-utca 2. sz.

Az őszi idényre alkalmas KERTÉSZ ÉS EISERT PESTEN, Dorottya-utca 2-ik szám, a „Magyar király“ című szállóval szemközti.

Legújabb gőz-fazekak raktára. Ezen gőzfazekak minden háztartásnak felelté ajánlandók...

Amikor leginag, lábtyúk a (Camaschen) igen cseleszerű, Angolhonban általános...

Amikor utazó-plaidok 9-20 ft. Rugany felcipő pária 85 kr., 1.40 kr.

Amikor leginag, lábtyúk a (Camaschen) igen cseleszerű, Angolhonban általános...

Oxford eszenczia meggyógyít azon pillanatban minden macskos fogájdalmát.

Amikor leginag, lábtyúk a (Camaschen) igen cseleszerű, Angolhonban általános...

Amikor leginag, lábtyúk a (Camaschen) igen cseleszerű, Angolhonban általános...

Amikor leginag, lábtyúk a (Camaschen) igen cseleszerű, Angolhonban általános...

Gazdasági könyvek,

melyek Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4-ik szám) megjelentek és minden hiteles könyvárusnál kaphatók:

Paczig G. C. Korunk igényei szerinti gyakorlati mezőgazdasági. Egytallal czél szerű s tanulságos kézikönyv a földirtokosok, bérnökök, mezőgazdaságtörzsek, kezdőgazdák s tanoncok, szóval mindazok számára, kiket érdekel a gyakorlati mező gazdaság. Az ötödik kiadás nyomán, hazánk viszonyához alkalmazva átdolgozta Reischer Endre. (432 lap, 8-rét) füzve 2 ft. 60 kr.

Mezei gazda népszerű vezérkönyve, a mostani viszonyokhoz alkalmazva. Földirtokosok, gazdasítók és földművelők használatára. Irta Galgóczi Károly. Harmadik kiadás után negyedik kiadásban javította és bővítette Reischer Endre. 1865.

I. Földmívelés. (320 lap, 8-rét) füzve 80 kr. — **II. Állattenyésztés.** (264 lap, 8-rét) füzve 80 kr.

Koppe J. G. A földmívelés és állattenyésztés. Utmutatás a mezeigazdaság sikeres és minél több haszonnal üzemére. A hetedik kiadás után fordította Galgóczi Károly. Negyedik kiadás. (620 lap, nagy 8-rét) kötve 2 ft.

Falusi gazda. Vezérlapok a kisebb birtokok és földművelők számára. Két folyam. (380 és 364 lap, 4-rét) füzve 4 ft.

Wagner László. Gazdasági műszaki vegytan. Kézikönyv felsőbb gazdasági tanintézetek hallgatói, gazdák és iparosok számára. 114 a szövegbe nyomott fametszettel. (8-rét, 428 lap) füzve 4 ft.

Wagner László. A természet elvei alkalmazásukban a gazdaságra, különös tekintettel Magyarország gazdasági viszonyaira. A legújabb német és francia gazdasági és természettani munkák felhasználása mellett. (8-rét, VIII, 340 lap) füzve 1 ft. 60 kr.

Gyürky Antal. Gyakorlati utmutatás miként kell eljárni a szőlődezmaváltság keresztülvitelénél. (8-rét, 95 lap) füzve 80 kr.

Falusi könyvtár.

- I. Magyar méheszkönyv, vagyis utmutatás a sikeres méhtenyésztésre, tekintettel a különböző tenyésztési módokra. Irta dr. Farkas Mihály. (8-rét, 180 lap) füzve 50 kr.
- II. Úgyes Mari a kis konyhakertészé, vagyis alapos oktatás a zöldségtermesztésben. Metzger műve után magyarítá István bácsi. (126 lap, 8-rét) füzve 50 kr.
- III. Takarmányok ismeretése és tenyésztése, rétmívelési és takarmányozási naptárral és számos fametszvényvel fölvilágosítva irta dr. Farkas Mihály. (8-rét, 104 lap) füzve 50 kr.
- IV. Kereskedési növények művelése. Nevezetesen az olajmag-, fonalbeli-, festő- s egyéb gyáraknak való, végre a közhasznú fűszerező-növények miképen termesztéséről szóló kézikönyv. Irta Reischer Endre. (8-rét, 104 lap) füzve 50 kr.
- V. Juhutenyésztés és gyapjúismeret, a juhbetegségek ismeretével és gyógyításmódjával. Irta Reischer Endre. (8-rét) füzve 50 kr.
- VI. Gyakorlati s elméleti sertésenyésztés. A magyar gazdaközönség használatára. Saját tapasztalataik nyomán szerkesztették Dely Mátyas, sz. k. Debreczen város állatorvosa stb. és Dely József, Szabolcs megye állatorvosa (72 lap, 8-rét) füzve 50 kr.
- VII. Apró majorság, vagyis: A baromfi tenyésztés foglaltja. Saját alatt.

Kenessey Kálmán. Miként gazdálkodjunk? vagyis a kis birtokok jóllétének előmozdításáról. Koszorozott pályamunka. 88 lap, 8-rét) füzve 35 kr.

Kovács József. Kalauz a gyümölcsfaültetés, nyésés és a batorkeszi fásiskolában találtató s csemetekben vagy oltó-vesszőkben megrendelhető gyümölcsfajok körül (232 lap, 8-rét) füzve 1 ft.

Magyarország gyümölcsészete színezett rajzokban. Szerk. Girókati P. F. Hat füzet 6 ft.

Gaal Alajos. A hasznos szőlőmívelés gyakorlati módja. Öntapasztalson épült észrevételek. (100 lap, 8-rét) füzve 70 kr.

Szontagh Gusztáv. A szenvedelmes dinnyész. Utmutatás okzerű dinnyetermesztésre. A második kiadást újból átnézte, s annak megjelenése óta a dinnyetermesztésben történt új tapasztalatok összeszedésével meg bővítette Galgóczi Károly. Harmadik kiadás. (200 lap, 8-rét) füzve 80 kr.

Galgóczi Károly. Kertészeti kézikönyve. Tüzetes utasítás a konyhakertészeti, virágművelési és gyümölcsenyésztés körében. Átnézte és jegyzetekkel bővítette dr. Farkas Mihály. 1865. (288 lap, 8-rét) füzve 80 kr.

Bartosságh József. Emlékeztetések a birkaispány, vagy más czimű al-gazdasítási számára, kire egy vagy több birkamajor felügyelése bízott. Több évi gyakorlati tapasztalásból. Füzeve 50 kr.

Eisenmayer Sándor és Göbel Celesztin. Állatgyógyászat, avagy hasznos házi állataink betegségeinek megismerése s gyógyítása. Második kiadás. (336 lap, 8-rét) füzve 80 kr.

Gondos és tapasztalt juh-orvos, vagyis leírása a juhok nyavalyáinak és azok gyógyításmódjainak, tekintettel a merino- és nemesített juhokra, Schrader és Schmalz szerint. (98 lap, kis 8-rét) füzve 20 kr.

Zlamál Vilmos dr. A marhavész s annak oltása, mint az egyedül biztos szer, a marhavész szelidítésére s végképen kiirtására. (140 lap, 8-rét) füzve 80 kr.

Medve Imre. A magyar gazdasszony teendői a közéletben, házban és konyhában. Kézi- és segédkönyv nők és hajadonok számára. (332 lap, nagy 8-rét) füzve 2 ft.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten 1870. (egyetem-utca 4-ik szám alatt).

Hüppmann A. A valódi szakácsművészet vagyis rendszeres utmutatás a finom és legfinomabb főzésben, legjobb magyar, francia és német mód szerint; különös tekintettel ari és főúri konyhákra, nagyobbszerű lakomák és házi vendéglésekre. Harmadik bővített kiadás. (8-r., 316 l.) füzve 1 ft. 50 kr.

Németh Susanna. A legújabb és megpróbált magyar szakácskönyv. Biztos utmutató, mint kelljen 1044 különféle, legjobb ízű ételt, süteményt, krémet és kocsonyát, tortát, csomogót s fagylatokat, legízletesebb és hűdég italokat, hideg ételeket, gyümölcs-csemegét stb. leggyöcsöbben és a legújabb ízlés szerint készíteni. Egy tokiálékkal, mely magában foglalja a gazdasszonytárat, vagy mindennemű ház-, konyha-, étkeszközök s pinczetartási utmutatás sokat, stb. 7-ik bővített s javított kiadás. (312 lap, 8-rét) füzve 80 kr.

Leibitzer, Johann. Populäre Encyklopädie der praktischen Landwirtschaft. Ein belehrendes Taschenbuch für Güterbesitzer, Wirtschaftsbearbeiter und Landwirthe. Mit besonderer Berücksichtigung der Verhältnisse des österreichischen Kaiserstaates. Dritte, nach dem gegenwärtigen Stande der Naturwissenschaft verbesserte und mit Zusätzen bereicherte Auflage. Herausgegeben von Dr. Fernand Stamm. Mit vielen eingedruekten Abbildungen. Zwei Bände (452, 454 S. gr. 8.) Geheftet in Einen Band 2 fl. 50 kr.

Inmfeld, Franz Ritter v. Die Ackergeräthe und landwirthschaftlichen Maschinen der herzog. August von Sachsen-Coburg-Gotha'schen Ackergeräthe-Fabrik zu Rinnau-Sothen in Ober-Üngarn. Kurzgefasste Anleitung zur praktischen Anwendung derselben, nebst einem Anhang, betreffend die Grundzüge zur Einführung eines Bewirthschaftungs-, beziehungsweise Fruchtwechsel-Systems. Zweite, mit Abbildungen von Geräthen vermehrte Auflage. (32 S. Imp.-Octav und sechs lithographirten Tafeln Quer-Folio.) Geh. 80 kr.

Mittheilungen, landwirthschaftliche. Centralorgan für den landwirthschaftlichen Fortschritt im österreichischen Staate. Herausgegeben von Dr. Gustav Karafiat. (480 S. gr. 8.) 3 fl.

Schopf, F. J. Die Verwaltung der Landgüter in den Kronländern des österr. Kaiserstaates, mit Rücksicht auf die gegenwärtigen Verhältnisse der Dominical-Güter. (162 S. Lex.-8.) Geh. 1 fl.

Schlosser, Alexander. Kontrollirende Buch- und Rechnungsführung bei der Landwirtschaft, als Mittel zur Sicherung des wahren Ertragnisses landwirthschaftlicher Güter und zur Hebung des Credits der Grundbesitzer. Fasslich dargestellt. Zweite, mit einem Anhang vermehrte Auflage. (230, 32 S. gr. 8.) Geh. 1 fl. 40 kr.

Schopf, F. J. Pflanzet Holz! Aufruf an die Grundbesitzer, Gemeinden und Volkslehrer zur schleunigen Pflanzung schnell wachsender Holzarten, und Unterrieth, wie solche Pflanzungen in allen Kronländern angelegt werden können. Zur Abhilfe der Holznoth. (56 S. gr. 8.) Geh. 35 kr.

Stamm, Dr. Fernand. Das goldene Buch von der Landwirtschaft. Ein Rathgeber für die aus der Schule in die Landwirtschaft eintretenden Jünglinge. Mit 45 Abbildungen. Zweite Auflage. (400 S. 8.) Geh. 1 fl.

Goldgrube, die, oder der erprobte Rathgeber für Hausväter und Hausmütter in der Stadt und auf dem Lande. Enthält eine vollständige Sammlung gemeinnütziger und erprobter Rathschlüsse, Recepte, Anweisungen und Mittel, wie man mit Ehren und Vortheil die Geschäfte der Küche, des Kellers, des Gartens, der Speisekammer, des Stalles, auf dem Felde, beim Waschen, Biegeln, Bleichen, Färben u. s. w. verrichten soll, um eine Haus- und Landwirtschaft in allen ihren Zweigen im erwünschten Zustande zu erhalten. Vierte Auflage. Zwei Theile. (468, 379 S. gr. 8.) Geh. 2 fl.

Kirchhof, Emil. Die Mais- oder Kukuruz-Brennerei. Praktischen Anleitung zur Gewinnung des reichlichsten Spiritus-Ertrages aus Mais- oder Kukuruz bei bedeutender Malzersparnis. Mit besonderer Berücksichtigung der zweckmässigsten Anwendung des Saccharometers und Alkoholometers. (44 S. gr. 8.) Geh. 40 kr.

Kirchhof, Emil. Die Neben- oder Hilfsdüngemittel, deren Gewinnung, Anwendung und Werthschätzung. Beiträge zum Fortschritte der heutigen Landwirtschaft durch das Düngewesen. Nach den neuesten Erfahrungen. (VI, 336 S. 8.) Geheftet 2 fl.

Müller, Johann. Praktische Anleitung zur Hebung der Weinproduction, mit besonderer Rücksicht auf die Kronländer des österr. Kaiserstaates. Zweite Auflage. Mit 91 Abbildungen auf 11 Tafeln. 1866. (VII, 116 S. gr. 8.) Geheftet. 2 fl. 40 kr.

Schams, F. Ungarns Weinbau in seinem ganzen Umfange, oder vollständige Beschreibung sämtlicher berühmten Weingebirge des ungarischen Reiches, in statistisch-topographisch-naturhistorischer und ökonomischer Hinsicht. Zwei Bände, mit 20 lithogr. Abbildungen. (186, 292 S. gr. 8.) Brosch. 4 fl.

Dorner, Joseph. Die Traubenkrankheit nach den neuesten Erfahrungen und Ergebnissen dargestellt. (48 S. 8.) Geh. 40 kr.

Hofmann, F. W. Das Obstbuch. Kurze Anleitung, Obstbäume zu ziehen, zu veredeln und zu pflegen, wie auch das Obst zu verwahren, zu verwenden und auf das Vortheilhafteste zu verwerthen. (84 S. 8.) Mit eingedruekten Holzschnitten. In Umschlag geh. 35 kr.

Leibitzer, Joh. Der Gartenbau nach den neuesten Ansichten und Bedürfnissen. Ein Taschenbuch für Gartenfreunde, welche Nutzen und Vergnügen suchen. Nach vieljährigen Beobachtungen verfasst und mit Gartenanlagen erläutert, in vier Bänden. Zweite wohlfeilere Ausgabe. (1502 S. 8.) und 8 lithogr. Tafeln. Brosch. 4 fl.

Pest, november 20-án 1870.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Félévre 5 ft.

Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg: Egy négyszer hasábotott petit sor, vagy annak helye, egyszeri ígátásnál 10 krajczárba; háromsor- vagy többesori ígátásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetésményeket elfogad Bécsben: Oppelik Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nro. 9. | Bélyeg-díj, külön minden ígátás után 30 ujkraczár.

Schulcz Ferencz.

(1838 - 1870.)

Minél kopárabb a tér, melynek közepén egy magas sudár emelkedik égnék, annál nagyobb a veszteség s annál kiáltóbb ismét a pusztaság, ha az egyetlen törzset is kidönti egy váratlan zivatar.

Ilyen érezhető s egyhamar nem pótolható veszteség érte hazánkat a maga nemében páratlan műpítészünk Schulcz Ferencznek élete legszebb korában bekövetkezett halálával.

Schulcz Ferencz 1838. márczius 12-kén Pécsen született, hol Pestről oda származott atyja ácsmester és gépész volt. Tanulmányait a pécsi gimnáziumban kezdte meg kitünő sikerrel, míg a szünidők alatt az ács és asztalos mesterségekben gyakorolta magát. A VI. gymn. osztály végeztével a 16 éves fiú a bécsi műegyetemre ment, s onnan ismét hat év múlva a bécsi akadémia építészeti osztályába lépett át, s két évig Van der Nül és Siecardsburg tanárok vezetése alatt sajtátította el a magasabb technikai és építészeti ismereteket; de átlátta, hogy az elméleti ismeretek mellé gyakorlat is szükséges, s azért a szünidőket az ács és kőműves mesterségek elsajátítására fordította, melyekből mint legény szabadult fel.

A gyakorlati ismeretek kifejtésére csakhamar nagyobb tere nyílt, mert 1862-ben a Milánóból meghívott Schmidt Frigyes építészeti főtanácsosnak lett tanítványa. E kiválóan jeles tanár a bécsi akadémia reformjával kezdte meg működését; a szünidők alatt tanítványaival mű-kirándulásokra rendezett, a nevezetesebb régi egyházakról felvételeket tétetett, melyek télen át kidolgoztatva a

„Wiener Bauhütte“ nevű e czélra alapított szakközölyben bocsáttattak közre. E kirándulások, a tanítványok gyakorlati kiképzése mellett az ország emléképileteinek ismeretét is terjeszték s ezekben Schulcz fő-

szerepet játszott, miről leginkább kezeskedik a nevezett szaklapban megjelent 50 nagy műlapja; Schmidt tanár, ki a fiatalban mutatkozó nagy tehetséget azonnal felismerte, annak kifejtésére főgondot fordított, s számos megbízást adott neki, melyeket ő kitünően teljesített. A jeles tanítvány oly elismerésben részesült, hogy dicsérő oklevelet és aranyéremt nyert. 1864-ben a király által magyar művészek részére alapított s három évre szóló ösztöndíjt nyerte el.

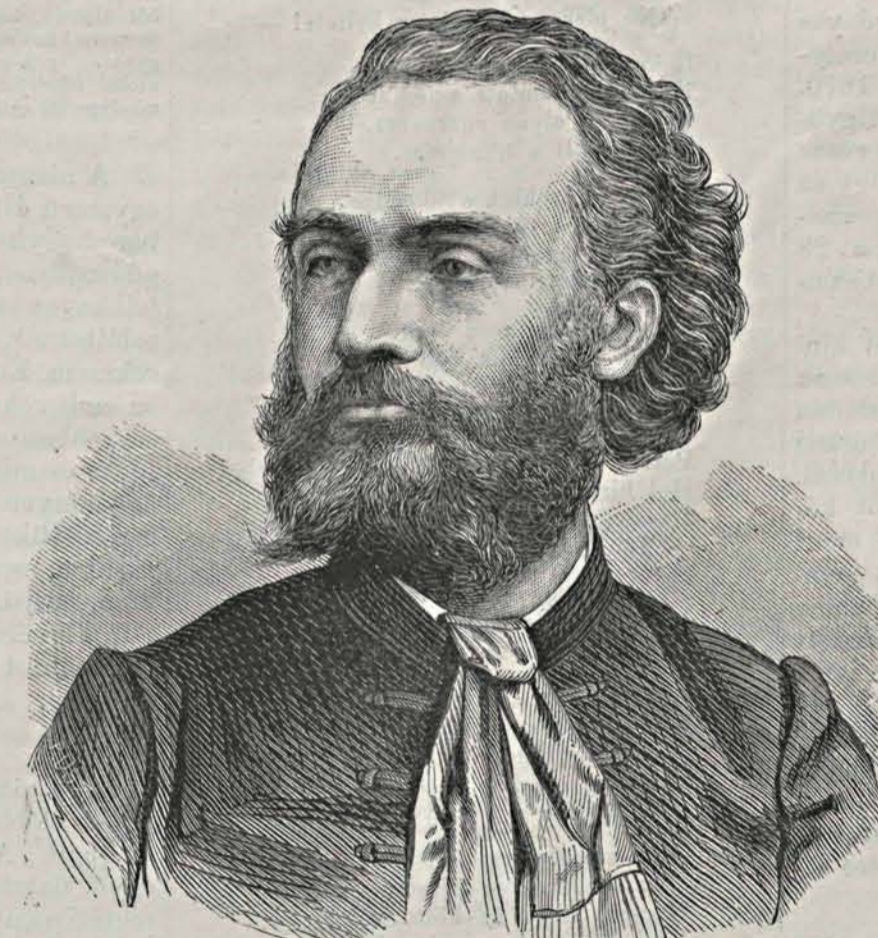
Most kétszeresen kötelességének érezte

szersmind a „Wiener Bauhütte“ s más tudományos folyóiratokban számos rajzát s érdekes leírását adta a hazánkban található fatemplomoknak, melyek addig méltatlanul nem voltak, s melyeknek szerkezete, s kiválóan szép díszletezése nagy feltűnést és meglepetést idézett elő a művészi körökben. Ekkortájt készítette el a székszárdi és szinyérváralyi műegyházak tervezetét is.

1866-ban a két országháza (alsó és felsőház) hirdetett verseny alkalmával mint Schmidt segítje működött; a képművészeti akadémia tervét pedig egészen önállólag készíté el. Ez mindenek között legkitünőbbnek találtatván, utat nyitott a két évi tanulmányutazásra alapított nagy császárdíj (1260 ft. évenként) elnyerésére.

Ezzel indult el európai nagy útjára, bejárta Németországot, Svájcot, Olaszországot, Nápolyt, Sziciliát, Francia- és Spanyolországot, mindenütt meglátogatta és tanulmányozta az építészeti intézeteket, felkereste ez országok nagyszerű műemlékeit. Éles szeme, művészi tapintata, teljes mértékben kifejlett műérzéke fel tudta mindenütt találni a műalkotás oly remekeit, az építészeti idomok oly szépségeit, melyek mások figyelmét eddig kikerülvén, újak voltak.

Ez utazásból, mint méh a virágdús mezőről, megrakodva tért haza. Rajzgyűjteménye s az a mellet levő jegyzetek, megbecsülhetlen kincseit tartalmazza a tudományos búvárlatnak. Európa műtörténelmének gazdag anyagátára az, s a műértő szemlélő valóban fájdalommal áll meg e kincs halmozás előtt, mely most a rendező kéztől és a feldolgozó szellemtől meg van fosztva. Igen, mert Schulcz csak most kezdte volna két évi mű-utazásának nagyszerű gyűjteményét hasznosítani. 1869-ben adta ki „Denkmüller der Baukunst in Original-Aufnahmen“ czimű ívrétü munkájának 1-ső

SCHULCZ FERENCZ.